

**ВІДОКРЕМЛЕНИЙ СТРУКТУРНИЙ ПІДРОЗДІЛ
«ГУМАНІТАРНО-ПЕДАГОГІЧНИЙ ФАХОВИЙ КОЛЕДЖ
МУКАЧІВСЬКОГО ДЕРЖАВНОГО УНІВЕРСИТЕТУ»**

Предметна (циклова) комісія викладачів педагогіки, психології, методик
дошкільного виховання та фізичної культури

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Заступниця директора з навчальної роботи
Олена МІШКУЛИНЕЦЬ

« 20 » серпня 2025 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

**ОК26 МЕТОДИКА РОЗВИТКУ МОВЛЕННЯ З ЕЛЕМЕНТАМИ
ГРАМОТИ**

Галузь знань 01 Освіта / Педагогіка

Спеціальність 012 Дошкільна освіта

Відділення дошкільне

Робоча програма «Методика розвитку мовлення з елементами грамоти» для здобувачів освіти

(назва навчальної дисципліни)

з галузі знань 01 Освіта / Педагогіка

за спеціальністю 012 Дошкільна освіта

освітньо-професійний ступінь – фаховий молодший бакалавр

Розробник:

Наталія КЕРТИС, викладач педагогіки та окремих методик дошкільного виховання, спеціаліст «вищої категорії», викладач-методист», старший викладач

Робоча програма затверджена на засіданні предметної (циклової) комісії викладачів педагогіки, психології, методик дошкільного виховання та фізичної культури

Протокол № 1 від «25» серпня 2025 року

Голова предметної (циклової) комісії _____

(Яна ФЕНЬОВ)

(підпис)

(ім'я та прізвище)

Схвалено методичною радою

Протокол № 1 від «25» серпня 2025 року

Голова _____ (Гетяна ІСАК)

(підпис)

(ім'я та прізвище)

©ВСП «ГПФК МДУ», 2025 рік

©Наталія КЕРТИС, 2025 рік

Відомості про перезатвердження робочої програми:

Робоча програма затверджена на засіданні предметної (циклової) комісії викладачів педагогіки, психології, методик дошкільного виховання та фізичної культури

Протокол № _____ від “ ____ ” 20 ____ року

Голова предметної (циклової) комісії _____

(підпис)

(_____)

(ім'я та прізвище)

Відомості про перезатвердження робочої програми:

Робоча програма затверджена на засіданні предметної (циклової) комісії викладачів педагогіки, психології, методик дошкільного виховання та фізичної культури

Протокол № _____ від “ ____ ” 20 ____ року

Голова предметної (циклової) комісії _____

(підпис)

(_____)

(ім'я та прізвище)

Відомості про перезатвердження робочої програми:

Робоча програма затверджена на засіданні предметної (циклової) комісії викладачів педагогіки, психології, методик дошкільного виховання та фізичної культури

Протокол № _____ від “ ____ ” 20 ____ року

Голова предметної (циклової) комісії _____

(підпис)

(_____)

(ім'я та прізвище)

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітньо- професійний ступінь	Характеристика навчальної дисципліни
		денна форма навчання
Кількість кредитів – 3	Галузь знань <u>01 Освіта / Педагогіка</u>	
Модулів – 1	Спеціальність <u>012 Дошкільна освіта</u>	Рік підготовки:
Змістових модулів – 5		4-й
Індивідуальне науково- дослідне завдання <u>не передбачено</u>		Семестр
Загальна кількість годин – 90		7-й
		Лекції
		27 год.
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 3, самостійної роботи студента – 3	Освітньо-професійний ступінь <u>«Фаховий молодший бакалавр»</u>	Практичні, семінарські
		18 год.
		Самостійна робота
		45 год.
		Вид контролю: екзамен

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної роботи становить: для денної форми навчання –45/45(50%/50%)

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Робочу програму навчальної дисципліни «Методика навчання грамоти з елементами грамоти» для здобувачів освіти 4 курсу спеціальності 012 Дошкільна освіта укладено відповідно до цілей, вимог і змісту навчання у закладах фахової передвищої освіти, закладених у стандартах фахової передвищої освіти, ОПП (галузь знань 01 Освіта / Педагогіка), та вимог Базового компоненту дошкільної освіти в Україні, діючих програм виховання та навчання в ЗДО.

Програмою передбачено вивчення предмету «Методика навчання грамоти з елементами грамоти» у 7 семестрі. З урахуванням змісту сучасної системи знань та особливостей організації освітнього процесу дисципліна складається із п'яти змістових модулів: «Теоретико-методологічні основи розвитку мовлення дошкільників», «Методика формування звукової культури та фонематичного слуху», «Методика формування словника, граматичної будови та зв'язного мовлення», «Організація розвитку художньо-мовленнєвої діяльності дошкільників», «Методика навчання елементів грамоти в ЗДО». Програма навчальної дисципліни «Методика навчання грамоти з елементами грамоти» побудована на інтегрованому підході який базується на об'єднанні дисциплін психолого-педагогічного циклу. Такий підхід орієнтує майбутніх педагогів на уніфікацію власного досвіду в основних сферах їхньої діяльності, реалізацію системного, цілісного, комплексного підходу до дитини та спрямований на особисте зростання здобувачів освіти, їх суб'єктність в різних сферах життєдіяльності.

Освітній компонент розглядається як складова змісту навчальної підготовки фахових молодших бакалаврів і побудована на відповідних теоретичних, наукових засадах та практичній підготовці.

Зміст курсу (дисципліни) є доступним для здобувачів освіти 4 курсу й розрахований на засвоєння його кожним із них. Основним завданням викладача є формування у студентів знань, надання їм практичної спрямованості та

формування вміння використовувати їх у практичній діяльності. Загальними завданнями оцінювання є: визначення рівня навчальних досягнень здобувачів освіти; стимулювання їх мотивації до здобуття знань; визначення рівня здібностей здобувачів; виставлення відповідної оцінки.

Для оцінювання процесу та результатів вивчення дисципліни розроблені чіткі, зрозумілі і відомі здобувачам критерії, відповідно до яких виставляється оцінка, і використовуються при цьому такі методи, як: усне опитування, тестування, оцінювання виконання творчих та ситуаційних завдань, самооцінювання, взаємооцінювання тощо.

Метою викладання навчальної дисципліни «Методика навчання грамоти з елементами грамоти» є психолого-педагогічна та методична підготовка майбутніх фахівців до професійно-мовленнєвої діяльності в системі національної дошкільної освіти.

Предметом навчальної дисципліни є процес комплексної підготовки майбутніх вихователів до розвитку усного мовлення та навчання рідної мови, формування культури мовленнєвого спілкування дітей дошкільного віку.

Основними завданнями вивчення дисципліни є:

- творче оволодіння досягненнями вітчизняної та зарубіжної лінгводидактики;
- формування здатності до аналізу особливостей мовленнєвого розвитку дітей на кожному віковому етапі;
- засвоєння закономірностей, принципів та методики розвитку мовлення, мовленнєвого спілкування та навчання грамоти дітей дошкільного віку;
- підготовка до практичного здійснення формування мовленнєвої та комунікативної компетенції дітей в сучасних умовах дошкільного виховання;
- сформувати уміння і навички планування різних видів роботи з розвитку мовлення: в різних вікових групах, з дітьми різних категорій і за різних соціальних умов;
- ознайомити з кращим педагогічним досвідом роботи з розвитку мови і навчання дітей елементів грамоти.

У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувачі освіти повинен

знати:

- психологічні, лінгвістичні засади побудови методики навчання дітей рідної мови;
- сучасні наукові дослідження в галузі дошкільної лінгводидактики;
- сучасні методичні технології розвитку мовлення і навчання дітей рідної мови;

уміти:

- діагностувати рівні засвоєння дітьми рідної мови, сформованості мовленнєвого спілкування;
- прогнозувати початково-виховні процеси і планувати різні види роботи з розвитку мовлення і навчання дітей рідної мови;
- створювати сприятливу комунікативну атмосферу, оптимальний рівень мовленнєвого середовища для дітей різних вікових груп;
- виховувати у дітей шанобливе ставлення до рідної мови, культуру мовленнєвого спілкування;
- здійснювати професійне мовленнєве спілкування з дітьми на засадах гуманізації і демократизації виховної взаємодії, а також здійснювати особистісно орієнтований підхід.

Вивчення навчальної дисципліни спрямоване на формування професійних компетентностей майбутніх педагогів, до складу яких входять:

Інтегральна компетентність (ІК):

ІК1. Здатність вирішувати типові спеціалізовані завдання та практичні проблеми в галузі дошкільної освіти з розвитку, навчання і виховання дітей дошкільного (раннього та передшкільного) віку, що передбачає застосування загальних психолого-педагогічних теорій та фахових методик дошкільної освіти та характеризуються комплексністю та невизначеністю умов; нести відповідальність за результати своєї діяльності; здійснювати контроль за іншими особами у визначених ситуаціях.

Загальні компетентності (ЗК):

ЗК3. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК4. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК6. Здатність використовувати інформаційні та комунікаційні технології.

ЗК8. Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.

Спеціальні (фахові, предметні компетентності)(СК):

СК1. Здатність до формування наскрізних умінь у дітей дошкільного (раннього та передшкільного) віку: виявляти творчість та ініціативність, керувати емоціями, висловлювати та обґрунтовувати власну думку, критично мислити, ухвалювати рішення, розв'язувати проблеми та співпрацювати в колективі.

СК5. Здатність до формування у дітей дошкільного (раннього та передшкільного) віку взаємин з оточенням (предметним, природним, соціальним).

СК6. Здатність до розвитку психічно-емоційної сфери особистості дітей дошкільного (раннього та передшкільного) віку.

СК9. Здатність до національно-патріотичного виховання дітей дошкільного (раннього та передшкільного) віку (любов до Батьківщини, рідної мови, рідного міста, поваги до державних символів України, національних традицій, звичаїв, свят, обрядів, народних символів).

СК10. Здатність до розвитку мовлення у дітей дошкільного (раннього та передшкільного) віку та їхньої взаємодії з однолітками та дорослими.

СК11. Здатність до організації та керівництва ігрової, художньо-естетичної, пізнавально-дослідницької діяльності дітей дошкільного (раннього та передшкільного) віку.

СК12. Здатність до формування в дітей дошкільного (раннього та передшкільного) віку елементарних уявлень про різні види мистецтва та засоби художньої виразності (слово, звуки, фарби тощо) та досвіду самостійної творчої діяльності в різних видах мистецтва.

СК13. Здатність до організації освітнього процесу з урахуванням індивіду

альних фізичних і психічних можливостей дітей в найбільш оптимальних для них формах.

Результати навчання (РН):

РН1. Упорядковувати універсальне, розвивальне середовище у групах раннього та передшкільного віку з урахуванням вікових та індивідуальних особливостей дитини.

РН3. Встановлювати зв'язок між процесом розвитку, навчання та виховання дітей дошкільного (раннього та передшкільного) віку відповідно до їхніх вікових особливостей.

РН5. Виявляти та узагальнювати результати різних видів діяльності дітей дошкільного (раннього та передшкільного) віку з використанням педагогічних технологій.

РН6. Формувати моральні цінності у дітей дошкільного (раннього та передшкільного) віку відповідно до морально-етичних норм.

РН8. Визначати концептуальні засади, принципи, мету, завдання, зміст, організаційні форми, методи і засоби, що використовуються в роботі з дітьми дошкільного (раннього та передшкільного) віку.

РН9. Визначати завдання, зміст специфічно дитячих видів діяльності (предметно-практичної, ігрової, пізнавальної) та організовувати їх відповідно до освітніх програм.

РН12. Здійснювати педагогічну комунікацію з іншими суб'єктами освітнього процесу закладу дошкільної освіти на засадах етики професійного спілкування та оцінювати результативність педагогічної взаємодії.

РН15. Визначати особливості та способи організації провідної (ігрової) діяльності дітей дошкільного (раннього та передшкільного) віку в освітньому процесі закладів дошкільної освіти.

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Теоретико-методологічні основи розвитку мовлення дошкільників

Тема 1. Предмет, завдання та психологічні основи методики розвитку мовлення дітей дошкільного віку.

Предмет та завдання дисципліни «Методика навчання грамоти з елементами грамоти». Зв'язок методики розвитку мовлення з педагогікою, психологією, лінгвістикою, логопедією. Роль методики розвитку мовлення у формуванні мовленнєвої компетентності дошкільників. Поняття «психолінгвістика» та її значення для методики розвитку мовлення. Значення та роль рідної мови у всебічному розвитку та вихованні дітей. Основні етапи онтогенезу мовлення дитини. Співвідношення мовлення і мислення у дошкільному віці. Закономірності становлення слова у дітей.

Тема 2. Методи, прийоми та форми роботи з розвитку мовленнєвого спілкування дітей дошкільного віку.

Загальна характеристика методів формування мовленнєвого спілкування дітей. Методи ознайомлення з новим соціальним досвідом і лексичним матеріалом. Використання наочних методів навчання в процесі здійснення завдань розвитку мовлення дітей дошкільного віку. Прийоми розвитку мовленнєвого спілкування у дітей. Умови успішного розвитку мовленнєвого спілкування дітей. Інклюзія як форма навчання і виховання дітей з тяжкими порушеннями мовлення. Форми роботи з розвитку мовлення і формування процесу спілкування у дітей передшкільного віку. Заняття як основна форма навчання дітей рідної мови. Види занять, особливості, вимоги до них. Особливості проведення занять в різних вікових групах закладу дошкільної освіти. Організація та проведення інтегрованих занять з розвитку мовлення дітей дошкільного віку.

Тема 3. Особливості формування мовлення у дітей раннього та дошкільного віку.

Вікові особливості засвоєння мовлення дітьми раннього віку (від 1 до 3

років). Основні етапи розвитку мовлення: лепет, перші слова, формування простих і поширених речень. Особливості розвитку мовлення у дошкільному віці (від 3 до 6 років). Збагачення словника: якісні та кількісні характеристики. Формування граматичної правильності мовлення у дітей дошкільного віку. Вплив сім'ї, педагогів і мовленнєвого середовища на розвиток мовлення дитини.

Тема 4. Організація мовленнєвої роботи у повсякденному житті дошкільників і методи її діагностування.

Значення повсякденного спілкування для мовленнєвого розвитку дітей. Роль вихователя і сім'ї у створенні мовленнєвого середовища. Використання ситуативного мовлення у повсякденному спілкуванні з дітьми. Взаємодія дітей між собою як засіб формування комунікативних умінь. Використання художнього слова (казки, вірші, прислів'я, загадки) у повсякденному житті дітей. Ігрові прийоми стимулювання мовленнєвої активності у повсякденному житті.

Особливості мовленнєвої діагностики дітей дошкільного віку: мета, основні напрями, методи збору інформації, критерії оцінки мовленнєвого розвитку.

Змістовий модуль 2. Методика формування звукової культури та фонематичного слуху

Тема 5. Поняття звукової культури мовлення та особливості звуковимови дітей дошкільного віку.

Поняття звукової культури мовлення та її складові (правильна вимова, інтонація, темп, сила голосу, виразність). Етапи становлення звукової культури у дошкільному віці. Психофізіологічні основи сприйняття і відтворення звуків мовлення. Чинники, що впливають на формування правильної вимови: анатомо-фізіологічні, соціальні, педагогічні. Особливості звуковимови дітей дошкільного віку. Завдання виховання звукової культури мовлення. Особливості мовленнєвої діагностики дітей дошкільного віку.

Тема 6. Методичні підходи до формування правильної звуковимови у

дітей дошкільного віку.

Загальні підходи до класифікації методів виховання звукової культури мовлення. Методи формування правильної артикуляції: артикуляційна гімнастика, вправи на тренування органів мовлення. Методи розвитку фонематичного слуху: ігри та вправи на розрізнення звуків, визначення їх у слові, добір слів із певними звуками. Прийоми роботи над дикцією: скоромовки, чистомовки, вправи на чітку вимову. Ігрові методи і прийоми виховання звукової культури мовлення.

Змістовий модуль 3. Методика формування словника, граматичної будови та зв'язного мовлення

Тема 7. Формування словникового запасу та розвиток смислової сторони мовлення у дітей дошкільного віку.

Значення слова в мовленнєвому і психічному розвитку дитини. Поняття активного й пасивного словника дошкільника. Принципи словникової роботи. Етапи засвоєння значення слова (від конкретного до загального). Особливості засвоєння назв дій, ознак, просторових і часових понять. Методи і прийоми розвитку смислової сторони мовлення дітей.

Тема 8. Методика лексичної роботи та використання дидактичних ігор у роботі з художнім словом у дітей дошкільного віку.

Завдання лексичної роботи під час ознайомлення дошкільників із художньою літературою. Прийоми пояснення нових слів (наочність, контекст, пояснення вихователя, тлумачення за допомогою синонімів, антонімів). Ознайомлення дітей із виразними засобами мови (епітети, порівняння, метафори). Вправи та ігри для закріплення нової лексики. Загальна характеристика дидактичних ігор в словниковій роботі з дітьми. Види ігор та специфіка їх проведення. Значення та методика проведення дидактичних ігор з предметами та іграшками. Дидактичні ігри за картинками. Настільно-друковані ігри. Словесні дидактичні ігри.

Тема 9. Формування граматичної правильності мовлення у дітей дошкільного віку: типові помилки, методи та умови роботи.

Поняття про граматичну правильність мови. Становлення граматичної будови мови у дітей. Характеристика мовленнєвих періодів. Закономірності засвоєння граматичних значень дітьми дошкільного віку. Типові помилки мовлення дітей та їх причини. Дидактичні ігри та вправи як основні методи у формуванні граматичної правильності мовлення (мовленнєві ігри, вправи, драматизації). Вправи на узгодження слів у реченні як метод формування граматичних умінь.

Завдання формування граматичної правильності мовлення за програмою «Дитина в дошкільні роки». Умови та шляхи формування граматичної правильності мовлення.

Тема 10. Зв'язне мовлення у дітей дошкільного віку: розвиток мовних функцій, види розповідей та методика навчання творчої розповіді.

Поняття зв'язного мовлення, основні завдання. Функції зв'язного мовлення. Особливості розвитку зв'язного мовлення на різних вікових етапах. Дидактичні ігри та їх роль у розвитку зв'язного мовлення. Методика використання бесіди як методу розвитку зв'язного мовлення дітей старшого дошкільного віку. Застосування мнемотехніки як комплексу методик мовленнєвого розвитку дітей. Види дитячих розповідей, їх класифікація. Розповіді на наочній основі. Розповідь на словесній основі. Методи і прийоми навчання дітей розповіданню. Значення творчої розповіді у розвитку мовлення, мислення та уяви дошкільників. Етапи роботи над формуванням умінь створювати творчу розповідь. Методи і прийоми стимулювання творчої уяви дітей (запитання, проблемні ситуації, ігрові вправи).

Тема 11. Методика використання дидактичних картин та іграшок у формуванні зв'язного мовлення у дітей дошкільного віку

Картина як ефективний засіб розвитку зв'язного мовлення дітей передшкільного віку. Види картин та вимоги до них. Значення розглядання картини для дітей передшкільного віку. Особливості сприймання картин. Методика навчання дітей розповіданню за картинами в різних вікових групах. Складання розповіді за картиною. Значення розповідей за іграшками у

всебічному розвитку дітей. Підбір іграшок у різних вікових групах та вимоги до їх підбору. Методичні прийоми навчання дітей розповідям за іграшками у різних вікових групах. Структура заняття в навчанні розповідям за іграшками.

Розповіді дітей з власного досвіду як засіб стимулювання мовленнєвої активності дітей дошкільного віку. Структура та вимоги до зразка розповіді з власного досвіду. Методичні прийоми навчання дітей розповідям з власного досвіду. Складання листів дітьми.

Тема 12. Методи та прийоми формування уміння переказувати художні твори у різних вікових групах дітей дошкільного віку.

Навчання переказу як метод розвитку монологічного мовлення. Види переказів. Вікові особливості дітей щодо оволодіння переказом. Етапи навчання дітей переказу. Використання ігрових методів у процесі навчання переказу. Труднощі, які виникають під час переказу, та шляхи їх подолання.

Змістовий модуль 4. Організація розвитку художньо-мовленнєвої діяльності дошкільників

Тема 13. Художньо-мовленнєва діяльність дітей дошкільного віку: використання художньої літератури та малих фольклорних жанрів у розвитку мовлення.

Особливості художньо-мовленнєвої діяльності. Структура художньо-мовленнєвої діяльності. Характеристика основних компонентів художньо-мовленнєвої діяльності. Малі жанри фольклору та їх місце у словниковій роботі з дітьми дошкільного віку. Приказки та прислів'я як словесний жанр української народної творчості в роботі з дітьми. Використання загадок у мовленнєвому розвитку дошкільників. Розігрування лічилок, забавлянок дітьми. Використання казок в художньо- мовленнєвому розвитку дітей дошкільного віку.

Тема 14. Організація роботи з поезією у закладі дошкільної освіти та облаштування куточка книги.

Значення поетичних творів у всебічному розвитку дітей. Вимоги до підбору віршів у різних вікових групах. Методика проведення роботи щодо заучування

віршів на пам'ять з дітьми. Використання верлібрів у розвитку художньо-мовленнєвих і творчих здібностей дітей дошкільного віку.

Вимоги до куточку книги, його організація в різних вікових групах закладу дошкільної освіти. Методика роботи вихователя з дітьми в куточку книги..
Добір книг для дитячої бібліотеки. Обговорення передового досвіду роботи вихователів. Робота з методичною літературою.

Змістовий модуль 5. Методика навчання елементів грамоти в ЗДО

Тема 15. Формування елементів грамоти у дітей дошкільного віку: мета, завдання та сучасні методи навчання, звуковий аналітико-синтетичний підхід.

Поняття «навчання грамоти» та його місце в системі мовленнєвого розвитку дітей. Мета і завдання навчання грамоти. Вікові особливості готовності дітей до навчання грамоти. Навчання елементів грамоти дітей старшого дошкільного віку згідно діючих програм навчання та виховання в ЗДО. Основні методи навчання грамоти, їх характеристика. Використання наочних, дидактичних та мультимедійних засобів у навчанні грамоти.

Поняття звукового аналітико-синтетичного методу навчання грамоти дошкільників. Етапи роботи за звуковим аналітико-синтетичним методом. Принципи застосування методу у дошкільній освіті.

Тема 16. Методика навчання дітей звуковому аналізу слів.

Методика навчання дітей звуковому аналізу слів. Принципи організації навчання звуковому аналізу слів. Основні етапи навчання. Використання наочних посібників, іграшок, схем та карток для формування навичок звукового аналізу слів.

Тема 17. Ознайомлення з поняттям «речення». Формування початкових навичок письма у дітей дошкільного віку.

Поняття «речення» як основна одиниця зв'язного мовлення. Відмінність речення від слова. Структура речення. Види речень за метою висловлювання. Методика ознайомлення з реченням та його графічним позначенням у дошкільному закладі. Використання наочних матеріалів, схем, карток ілюстрацій

для формування поняття речення. Поняття «підготовка руки дитини» до письма та її значення у процесі навчання грамоти. Вікові особливості дрібної моторики у дітей дошкільного віку. Основні види роботи з підготовки руки до письма: графічні вправи, конструктивно-графічні вправи, пальчикові ігри, малі рухи з предметами, зорові і слухові диктанти). Прийоми розвитку правильного тримання олівця та ручки.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин			
	денна форма			
	усього	у тому числі		
л		п	с.р.	
Модуль 1.				
Змістовий модуль 1. Теоретико-методологічні основи розвитку мовлення дошкільників				
Тема 1. Предмет, завдання та психологічні основи методики розвитку мовлення дітей дошкільного	7	2	1	4
Тема 2. Методи, прийоми та форми роботи з розвитку мовленнєвого спілкування дітей дошкільного віку	7	2	1	4
Тема 3. Особливості формування мовлення у дітей раннього та дошкільного віку.	6	1	1	4
Тема 4. Організація мовленнєвої роботи у повсякденному житті дошкільників і методи її діагностування.	5	1	1	3
Разом за змістовим модулем 1	25	6	4	15
Змістовий модуль 2. Методика формування звукової культури та фонематичного слуху				
Тема 5. Поняття звукової культури мовлення та особливості звуковимови дітей дошкільного віку.	6	2	1	3
Тема 6. Методичні підходи до формування правильної звуковимови у дітей дошкільного віку.	5	1	1	3
Разом за змістовим модулем 2	11	3	2	6
Змістовий модуль 3. Методика формування словника, граматичної будови та зв'язного мовлення				
Тема 7. Формування словникового запасу та розвиток смислової сторони мовлення у дітей дошкільного віку	6	1	1	4
Тема 8. Методика лексичної роботи та використання дидактичних ігор у роботі з художнім словом у дітей дошкільного віку.	3	2	1	

Тема 9. Формування граматичної правильності мовлення у дітей дошкільного віку: типові помилки, методи та умови роботи.	8	2	2	4
Тема 10. Зв'язне мовлення у дітей дошкільного віку: розвиток мовних функцій, види розповідей та методика навчання творчої розповіді.	6	2		4
Тема 11. Методика використання дидактичних картин та іграшок у формуванні зв'язного мовлення у дітей дошкільного віку	3	2	1	
Тема 12. Методи та прийоми формування уміння переказувати художні твори у різних вікових групах дітей дошкільного віку.	5	1		4
Разом за змістовим модулем 3	31	10	6	15
Змістовий модуль 4. Організація розвитку художньо-мовленнєвої діяльності дошкільників				
Тема 13. Художньо-мовленнєва діяльність дітей дошкільного віку: використання художньої літератури та малих фольклорних жанрів у розвитку мовлення.	7	2	1	4
Тема 14. Організація роботи з поезією у закладі дошкільної освіти та облаштування куточка книги.	2	1	1	
Разом за змістовим модулем 4	9	3	2	4
Змістовий модуль 5. Методика навчання елементів грамоти в ЗДО				
Тема 15. Формування елементів грамоти у дітей дошкільного віку: мета, завдання та сучасні методи навчання, звуковий аналітико-синтетичний підхід.	5	2	1	2
Тема 16. Методика навчання дітей звуковому аналізу слів.	5	1	1	3
Тема 17. Ознайомлення з поняттям «речення». Формування початкових навичок письма у дітей дошкільного віку.	4	2	2	
Разом за змістовим модулем 5	14	5	4	5
Усього годин	90	27	18	45

5. Робоча програма

	Назви змістових модулів і тем	Кількість годин			
		Денна форма			
		усього	у тому числі		
л	п		с.р		
	Змістовий модуль 1. Теоретико-методологічні основи розвитку мовлення дошкільників	25	6	4	15
	Тема 1. Предмет, завдання та психологічні основи методики розвитку мовлення дітей дошкільного віку	7	2	1	4
1.	Предмет і завдання методики розвитку мовлення.	1	1		
2.	Розвиток мовлення як психолінгвістичний процес.	1	1		
3.	Аналіз програми «Дитина в дошкільні роки» з мовленнєвого розвитку дітей дошкільного віку.	1		1	
С.р.	<i>Підготувати таблицю «Види дитячого мовлення дітей дошкільного віку, їх характеристика»</i>	4			4
	Тема 2. Методи, прийоми та форми роботи з розвитку мовленнєвого спілкування дітей дошкільного віку	7	2	1	4
4.	Методи і прийоми формування мовленнєвого спілкування дітей дошкільного віку	1	1		
5.	Форми роботи з розвитку мовлення в ЗДО	1	1		
6.	Особливості проведення занять в різних вікових групах закладу дошкільної освіти	1		1	
С.р.	<i>Скласти перелік умінь і навичок, якими повинен володіти вихователь для ефективного розвитку мовлення дітей</i>	4			4
	Тема 3. Особливості формування мовлення у дітей раннього та дошкільного віку.	6	1	1	4
7.	Мовленнєвий розвиток дітей раннього і дошкільного віку.	1	1		
8.	Розробка вправ для розвитку мовного апарату дітей.	1		1	
С.р.	<i>Скласти план-конспект заняття з розвитку мовлення дітей раннього віку</i>	4			4
	Тема 4. Організація мовленнєвої роботи у повсякденному житті дошкільників і методи її	5	1	1	3

	діагностування.				
9.	Організація роботи з розвитку мовлення у повсякденному житті. Особливості мовленнєвої діагностики дітей дошкільного віку.	1	1		
10.	Моделювання ігор-занять за попередньо складеними конспектами	1		1	
С.р.	<i>Проаналізувати 2-3 приклади дитячих висловлювань, визначивши їх вид і особливості.</i>	3			3
	Змістовий модуль 2. Методика формування звукової культури та фонематичного слуху	11	3	2	6
	Тема 5. Поняття звукової культури мовлення та особливості звуковимови дітей дошкільного віку	6	2	1	3
11.	Поняття звукової культури мовлення. Закономірності засвоєння звука дитиною.	1	1		
С.р.	<i>Скласти схему «Етапи формування фонематичного слуху у дітей дошкільного віку»</i>	3			3
12.	Особливості звуковимови дітей різного дошкільного віку.	1	1		
13.	Підбір та моделювання дидактичних ігор і вправ для розвитку фонематичного слуху.	1		1	
	Тема 6. Методичні підходи до формування правильної звуковимови у дітей дошкільного віку.	5	1	1	3
14.	Методи і прийоми виховання звукової культури мовлення в дітей дошкільного віку в різних вікових групах.	1	1		
С.р.	<i>Порівняти традиційні та сучасні методи розвитку фонематичного слуху</i>	3			3
15.	Складання розповідей із звуконаслідуванням для однієї з вікових груп	1		1	
	Змістовий модуль 3. Методика формування словника, граматичної будови та зв'язного мовлення	31	10	6	15
	Тема 7. Формування словникового запасу та розвиток смислової сторони мовлення у дітей дошкільного віку	6	1	1	4
16.	Особливості засвоєння слова дітьми дошкільного віку. Методи і прийоми розвитку смислової сторони мовлення дітей.	1	1		
17.	Підбір словникового матеріалу для щоденного поповнення, активізації та автоматизації лексичного запасу слів дітей	1		1	
С.р.	<i>Скласти картотеку з 5-7 ігор та вправ для</i>	4			4

	<i>активізації словника дітей старшого дошкільного віку</i>				
	Тема 8. Методика лексичної роботи та використання дидактичних ігор у роботі з художнім словом у дітей дошкільного віку.	3	2	1	
18.	Методика лексичної роботи в процесі ознайомлення з художнім словом.	1	1		
19.	Дидактичні ігри в словниковій роботі з дітьми. Види ігор та специфіка їх проведення.	1	1		
20.	Складання тематичних словничків для однієї з тем програми для дітей молодшої групи.	1		1	
	Тема 9. Формування граматичної правильності мовлення у дітей дошкільного віку: типові помилки, методи та умови роботи.	8	2	2	4
21.	Формування граматичної правильності мовлення у дітей дошкільного віку. Типові граматичні помилки.	1	1		
С.р.	<i>Написати есе «Роль словникової роботи у загальному розвитку мовлення дитини»</i>	4			4
22.	Аналіз розвитку граматичних умінь дітей за програмою «Дитина в дошкільні роки».	1		1	
23.	Методи, умови та шляхи формування граматичної правильності мовлення у дітей дошкільного віку.	1	1		
24.	Складання та аналіз конспектів занять для розвитку граматичних умінь дошкільників	1		1	
	Тема 10. Зв'язне мовлення у дітей дошкільного віку: розвиток мовних функцій, види розповідей та методика навчання творчої розповіді.	6	2		4
25.	Поняття зв'язного мовлення і розвиток мовних функцій.	1	1		
С.р.	<i>Підготувати реферат «Сучасні підходи до навчання дітей дошкільного віку зв'язного мовлення»</i>	4			4
26.	Види дитячих розповідей, їх класифікація. Методика навчання дітей творчої розповіді.	1	1		
	Тема 11. Методика використання дидактичних картин та іграшок у формуванні зв'язного мовлення у дітей дошкільного віку	3	2	1	
27.	Методика роботи з дидактичними картинками в процесі формування зв'язного мовлення.	1	1		
28.	Методика навчання дітей розповідям за іграшками, з власного досвіду.	1	1		

29.	Використання активних методів та прийомів навчання дітей розповідям за іграшками.	1		1	
	Тема 12. Методи та прийоми формування уміння переказувати художні твори у різних вікових групах дітей дошкільного віку.	5	1	1	3
30.	Методика навчання переказу художніх творів у різних вікових групах дошкільного закладу	1	1		
31.	Складання та моделювання окремих фрагментів занять по переказуванню казок та коротких оповідань.	1		1	
С.р.	<i>Підготувати методичні рекомендації для батьків щодо розвитку зв'язного мовлення дитини вдома.</i>	3			3
	Змістовий модуль 4. Організація розвитку художньо-мовленнєвої діяльності дошкільників	9	3	2	4
	Тема 13. Художньо-мовленнєва діяльність дітей дошкільного віку: використання художньої літератури та малих фольклорних жанрів у розвитку мовлення.	7	2	1	4
32.	Сутність і характеристика художньо-мовленнєвої діяльності. Використання художньої літератури в освітньому процесі.	1	1		
33.	Складання та аналіз конспектів занять з художньої літератури для кожної вікової групи.	1		1	
34.	Методика ознайомлення дітей з малими фольклорними жанрами. Методика художнього читання та розповідання казок.	1	1		
С.р.	<i>Розробити серію завдань для навчання дітей переказу казки (для середньої групи)</i>	4			4
	Тема 14. Організація роботи з поезією у закладі дошкільної освіти та облаштування куточка книги.	2	1	1	
35.	Методика роботи з поетичними творами в ЗДО. Куточок книги в дитячому садку, його облаштування.	1	1		
36.	Складання та аналіз інтегрованих занять з художньої літератури.	1		1	
	Змістовий модуль 5. Методика навчання елементів грамоти в ЗДО	14	5	4	5
	Тема 15. Формування елементів грамоти у дітей дошкільного віку: мета, завдання та сучасні методи навчання, звуковий аналітико-синтетичний підхід.	5	2	1	2

37.	Мета і завдання навчання грамоти у закладі дошкільної освіти	1	1		
38.	Характеристика сучасних методів навчання грамоти. Звуковий аналітико-синтетичний метод, його основи і суть.	1	1		
39.	Складання конспектів занять по ознайомленню з звуковою стороною слова. Презентація окремих фрагментів.	1		1	
С.р.	<i>Скласти план індивідуальної роботи з дітьми, які мають труднощі у засвоєнні елементів грамоти</i>	2			2
	Тема 16. Методика навчання дітей звуковому аналізу слів.	5	1	1	3
40.	Методика навчання дітей звуковому аналізу слів.	1	1		
41.	Моделювання дидактичних ігор на розвиток фонематичного слуху та звукового аналізу слів.	1		1	
С.р.	<i>Скласти тези «Роль фонематичного слуху у навчанні грамоти»</i>	3			3
	Тема 17. Ознайомлення з поняттям «речення». Формування початкових навичок письма у дітей дошкільного віку.	4	2	2	
42.	Ознайомлення з поняттям «речення», його графічним позначенням.	1	1		
43.	Види роботи з підготовки руки дитини до письма.	1	1		
44.	Розробка та презентація системи занять з підготовки руки дитини до письма.	1		1	
45.	Модульна контрольна робота.	1		1	
	Усього годин	90	27	18	45

6. Теми лекційних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
	Змістовий модуль 1. Теоретико-методологічні основи розвитку мовлення дошкільників	
1.	Предмет і завдання методики розвитку мовлення.	1
2.	Розвиток мовлення як психолінгвістичний процес.	1
3.	Методи і прийоми формування мовленнєвого спілкування дітей дошкільного віку.	1
4.	Форми роботи з розвитку мовлення в ЗДО.	1
5.	Мовленнєвий розвиток дітей раннього і дошкільного віку.	1
6.	Організація роботи з розвитку мовлення у повсякденному житті. Особливості мовленнєвої діагностики дітей дошкільного віку.	1
	Змістовий модуль 2. Методика формування звукової культури та фонематичного слуху	
7.	Поняття звукової культури мовлення. Закономірності засвоєння звука дитиною.	1
8.	Особливості звуковимови дітей різного дошкільного віку.	1
9.	Методи і прийоми виховання звукової культури мовлення в дітей дошкільного віку в різних вікових групах.	1
	Змістовий модуль 3. Методика формування словника, граматичної будови та зв'язного мовлення	
10.	Особливості засвоєння слова дітьми дошкільного віку. Методи і прийоми розвитку смислової сторони мовлення дітей.	1
11.	Методика лексичної роботи в процесі ознайомлення з художнім словом.	1
12.	Дидактичні ігри в словниковій роботі з дітьми. Види ігор та специфіка їх проведення.	1
13.	Формування граматичної правильності мовлення у дітей дошкільного віку. Типові граматичні помилки.	1
14.	Методи, умови та шляхи формування граматичної правильності.	1
15.	Поняття зв'язного мовлення і розвиток мовних функцій.	1
16.	Види дитячих розповідей, їх класифікація. Методика навчання дітей творчої розповіді.	1
17.	Методика роботи з дидактичними картинками в процесі формування зв'язного мовлення.	1
18.	Методика навчання дітей розповідям за іграшками, з власного досвіду.	1
19.	Методика навчання переказу художніх творів у різних вікових групах дошкільного закладу.	1

	Змістовий модуль 4. Організація розвитку художньо-мовленнєвої діяльності дошкільників	
20.	Сутність і характеристика художньо-мовленнєвої діяльності. Використання художньої літератури в освітньому процесі.	1
21.	Методика ознайомлення дітей з малими фольклорними жанрами. Методика художнього читання та розповідання казок.	1
22.	Методика роботи з поетичними творами в ЗДО. Куточок книги в дитячому садку, його облаштування.	1
	Змістовий модуль 5. Методика навчання елементів грамоти в ЗДО	
23.	Мета і завдання навчання грамоти у закладі дошкільної освіти.	1
24.	Характеристика сучасних методів навчання грамоти. Звуковий аналітико-синтетичний метод, його основи і суть.	1
25.	Методика навчання дітей звуковому аналізу слів.	1
26.	Ознайомлення з поняттям «речення», його графічним позначенням.	1
27.	Види роботи з підготовки руки дитини до письма .	1
	Всього	27

7. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Аналіз програми «Дитина в дошкільні роки» з мовленнєвого розвитку дітей дошкільного віку.	1
2.	Особливості проведення занять в різних вікових групах закладу дошкільної освіти.	1
3.	Розробка вправ для розвитку мовного апарату дітей.	1
4.	Моделювання ігор-занять за попередньо складеними конспектами.	1
5.	Підбір та моделювання дидактичних ігор і вправ для розвитку фонематичного слуху.	1
6.	Складання розповідей із звуконаслідуванням для однієї з вікових груп.	1
7.	Підбір словникового матеріалу для щоденного поповнення, активізації та автоматизації лексичного запасу слів дітей.	1
8.	Складання тематичних словничків для однієї з тем програми для дітей молодшої групи.	1
9.	Аналіз розвитку граматичних умінь дітей за програмою «Дитина в дошкільні роки».	1
10.	Складання та аналіз конспектів занять для розвитку граматичних умінь дошкільників.	1
11.	Використання активних методів та прийомів навчання дітей розповідям за іграшками.	1
12.	Складання та моделювання окремих фрагментів занять по переказуванню казок та коротких оповідань.	1
13.	Складання та аналіз конспектів занять з художньої літератури для кожної вікової групи.	1
14.	Складання та аналіз інтегрованих занять з художньої літератури.	1
15.	Складання конспектів занять по ознайомленню з звуковою стороною слова. Презентація окремих фрагментів.	1
16.	Моделювання дидактичних ігор на розвиток фонематичного слуху та звукового аналізу слів.	1
17.	Розробка та презентація системи занять з підготовки руки дитини до письма.	1
18.	Контрольний захід (Модульна контрольна робота).	1
	Всього	18

8. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Підготувати таблицю «Види дитячого мовлення дітей дошкільного віку, їх характеристика».	4
2.	Скласти перелік умінь і навичок, якими повинен володіти вихователь для ефективного розвитку мовлення дітей.	4
3.	Скласти план-конспект заняття з розвитку мовлення дітей раннього віку.	4
4.	Проаналізувати 2-3 приклади дитячих висловлювань, визначивши їх вид і особливості.	3
5.	Скласти схему «Етапи формування фонематичного слуху у дітей дошкільного віку».	3
6.	Порівняти традиційні та сучасні методи розвитку фонематичного слуху.	3
7.	Скласти картотеку з 5-7 ігор та вправ для активізації словника дітей старшого дошкільного віку.	4
8.	Написати есе «Роль словникової роботи у загальному розвитку мовлення дитини».	4
9.	Підготувати реферат «Сучасні підходи до навчання дітей дошкільного віку зв'язного мовлення».	4
10.	Підготувати методичні рекомендації для батьків щодо розвитку зв'язного мовлення дитини вдома.	3
11.	Розробити серію завдань для навчання дітей переказу казки (для середньої групи).	4
12.	Скласти план індивідуальної роботи з дітьми, які мають труднощі у засвоєнні елементів грамоти.	2
13.	Скласти тези «Роль фонематичного слуху у навчанні грамоти».	3
	Всього	45

9. Форми і методи контролю

Поточний контроль з дисципліни «Методика розвитку мовлення з елементами грамоти» – це оцінювання навчальних досягнень здобувача фахової передвищої освіти протягом навчального семестру за 100-бальною та національною чотирибальною шкалою усіх видів аудиторної роботи (лекції та практичні заняття). Поточний контроль відображає поточні навчальні досягнення студентів в освоєнні програмного матеріалу дисципліни; спрямований на необхідне корегування самостійної роботи здобувача фахової передвищої освіти.

Поточний контроль реалізується у формі експрес-опитування, оперативного контролю на лекційних, практичних заняттях, тестування, виступів на практичних заняттях, перевірка практичних завдань, контролю засвоєння навчального матеріалу, запланованого на самостійне опрацювання здобувачем освіти тощо.

Поточний контроль здійснюється лектором. Викладач розробляє чіткі критерії оцінювання всіх видів навчальної роботи у комплексному контролі знань, доводить їх до відома здобувачів фахової передвищої освіти на початку змістовного модулю.

Система оцінювання аудиторної роботи. Поточна аудиторна діяльність здобувача фахової передвищої освіти оцінюється за чотирибальною (національною) шкалою. Поточне оцінювання навчальних досягнень здобувачів виконується за допомогою процедури об'єктивного контролю – усні відповіді на практичних заняттях, тестування, реферативні повідомлення, практичні завдання, участь у дискусіях, інтерактивних формах організації заняття, моделювання ситуацій тощо.

Критеріями оцінки усних відповідей є:

- ґрунтовність теоретичних знань з навчальної дисципліни; повнота розкриття питання;
- уміння вдало ілюструвати теоретичний матеріал;
- упевненість, переконливість суджень; уміння аргументувати думку;

- уміння порівнювати, робити потрібні висновки та узагальнення;
- логіка викладу думок, рівень володіння культурою мовлення;

ДЛЯ ВИКОНАННЯ ПИСЬМОВИХ ЗАВДАНЬ:

- повнота розкриття питання;
- цілісність, системність, логічність, уміння формулювати висновки;
- граматична та стилістична грамотність письмової роботи.

Поточний контроль здійснюється у формі опитування та перевірки результатів виступів, практичних завдань на практичних заняттях в чотирибальній шкалі оцінок.

Оцінка 5 «відмінно» ставиться за повний, правильний, послідовний, зв'язний, обґрунтований виклад питання, що супроводжується правильними прикладами; все, що викладається, повинно свідчити про глибоке розуміння і орієнтацію в явищах і процесах, що вивчаються; правильні вичерпні відповіді на додаткові питання викладача, що мають мету з'ясувати ступінь розуміння здобувачем матеріалу, що ним викладається.

Оцінка 4 «добре» – здобувач освіти дає правильний, повний виклад змісту матеріалу, але на додаткові контрольні питання, які ставить викладач для з'ясування глибини розуміння і вміння орієнтуватися в явищах і процесах, відповідає лише з деякою допомогою викладача чи колег; при правильному і в цілому зв'язному викладі матеріалу, здобувач припускає у відповіді неточності, які виправляє сам або при першому зауваженні викладача; недостатньо вичерпні відповіді на додаткові запитання викладача.

Оцінка 3 «задовільно» – здобувач фахової передвищої освіти виявляє знання і розуміння основного навчального матеріалу, що розглядається, але під час відповіді допускає суттєві помилки і усвідомлює їх тільки після повторної вказівки викладача; здобувач освіти виявляє незнання значної частини навчального матеріалу, нелогічно і невпевнено його викладає, у відповіді мають місце замінки і перерви, не може пояснити проблему, хоча і розуміє її; викладає матеріал не достатньо логічно й послідовно.

Оцінка 2 «незадовільно» – здобувач освіти припускається грубих

помилки при викладі матеріалу і не виправляє ці помилки навіть при вказівці на них викладача; виявляє повне незнання і нерозуміння навчального матеріалу і як наслідок цього – повна відсутність навичок як в аналізі явищ, так і у подальшому виконанні практичних завдань.

Оцінювання тестових завдань. Здобувачем освіти надані правильні відповіді до 40 % тесту – оцінка «незадовільно»; 41–59 % тесту – оцінка «задовільно»; 60–79 % тесту – оцінка «добре»; 80–100 % тесту – оцінка «відмінно».

Здобувач фахової передвищої освіти, який не з'являвся на заняття (з поважних причин, підтверджених документально), а отже, не мав поточних оцінок, має право повторно пройти поточний контроль під час консультацій. На консультаціях здобувач може відпрацювати пропущені практичні заняття, презентувати самостійну роботу, а також ліквідувати заборгованості з інших видів навчальної роботи.

Система оцінювання самостійної роботи. Самостійна робота здобувачів освіти передбачає оцінювання різних видів завдань. Самостійна робота студентів, яка передбачена в темі поряд з аудиторною, оцінюється під час поточного контролю теми на відповідному занятті.

Критерії оцінювання самостійної роботи є:

«Відмінно» – здобувач фахової передвищої освіти міцно засвоїв теоретичний матеріал, глибоко і всебічно знає зміст навчальної дисципліни, основні положення наукових першоджерел та рекомендованої літератури, логічно мислить і виконує роботу, вільно використовує набуті теоретичні знання при виконанні самостійної роботи, висловлює своє ставлення до тих чи інших проблем, демонструє високий рівень засвоєння практичних навичок;

«Добре» – здобувач освіти добре засвоїв теоретичний матеріал, володіє основними аспектами з першоджерел та рекомендованої літератури, аргументовано викладає його в самостійній роботі; має практичні навички, висловлює свої міркування з приводу тих чи інших проблем, але припускається певних неточностей і похибок у логіці викладу теоретичного змісту або при

аналізі практичного в самостійній роботі;

«Задовільно» – здобувач в основному опанував теоретичними знаннями дисципліни, орієнтується в першоджерелах та рекомендованій літературі, але в роботі плутає поняття, практичні завдання викликають невпевненість або відсутність стабільних знань; виявляє неточності у знаннях при виконанні роботи, не вміє оцінювати факти та явища, пов'язувати їх із майбутньою діяльністю;

«Незадовільно» – студент не опанував навчальний матеріал дисципліни, не відображає в роботі правильні результати, визначення, висновки в роботі не сформовані з опорою на теоретичні знання, майже не орієнтується в першоджерелах та рекомендованій літературі, відсутні наукове мислення, практичні навички не виявляються.

Модульний контроль з дисципліни. Контрольний захід (модульна контрольна робота) з дисципліни «Методика розвитку мовлення з елементами грамоти» проводиться 1 раз на семестр, і включає проведення контрольного заходу за всіма темами модуля у формі контрольної роботи, тестування, творчого завдання тощо. До контрольних заходів допускаються всі здобувачів фахової передвищої освіти незалежно від результатів поточного контролю. Лектор розробляє контрольні завдання (варіанти, тести тощо) для проведення модульного контролю.

Результати контрольного заходу здобувача, який не з'явився на нього, оцінюються «незадовільно» незалежно від причини. Відпрацювання контрольного заходу є обов'язковим.

У відповідності до вимог об'єктивна оцінка рівня знань з боку викладача оцінюється наступним чином: під час написання контрольної роботи з дисципліни «Методика розвитку мовлення з елементами грамоти» кожен здобувач освіти отримує індивідуальний варіант, що складається з двох питань і п'яти тестових завдань. На написання контрольної роботи відводиться 45 хвилин. Форма проведення: письмова. Контрольна робота оцінюється за національною шкалою. Критерії оцінювання за підсумковим контролем і

модульною контрольною роботою наступні:

«Відмінно» – заслуговує здобувач, який виявив всебічні і глибокі знання пройденого матеріалу з тем дисципліни, засвоїв основну і ознайомився з додатковою літературою, дає повні, обґрунтовані, теоретично вірні відповіді на всі питання передбачені білетом/завданням/темою; наводить вдалі приклади, абсолютно правильно розв'язує практичні завдання і дає пояснення і обґрунтування.

«Добре» – заслуговує здобувач, що виявив повне знання програмного матеріалу; засвоїв основну та додаткову літературу, виявив системний характер знань з тем дисципліни і здатний до самостійного їх поповнення, але ним допущені незначні помилки у формулюванні термінів, категорій або/та розв'язанні практичного завдання, не повністю дає обґрунтування висновків і результатів.

«Задовільно» – заслуговує здобувач фахової передвищої освіти, що виявив знання основного програмного матеріалу, дає поверхові, неточні відповіді на питання, припускається суттєвих помилок у наведенні прикладів та розв'язанні практичного завдання.

Підсумковий (семестровий) контроль. Підсумковим контролем з дисципліни «Методика розвитку мовлення з елементами грамоти» визначено навчальним планом – екзамен.

У відповідності до вимог об'єктивна оцінка рівня знань з боку викладача проводиться наступним чином: під час складання екзамену кожен здобувач освіти отримує індивідуальний білет; на підготовку екзаменаційного білету відводиться 40 хвилин, а викладення відповіді - 20 хвилин. Форма проведення: усна.

Критерії оцінювання знань здобувачів освіти при складанні іспиту:

Відповіді на кожне питання оцінюється за національною шкалою. В окремих випадках, якщо виникають сумніви в оцінці знань здобувача вищої освіти або відповідь здобувача вищої освіти не достатньо повна, позбавлена логічності й визначеності, викладач може задавати додаткові (уточнюючі)

питання в рамках білету. Відповіді на додаткові запитання впливають на оцінку завдань білету.

У підсумку відповіді на білет підраховується середньозважений бал (в даному випадку середньозважений бал дорівнює середньоарифметичному), що є підсумковою оцінкою за екзамен.

При оцінюванні знань здобувачів освіти денної форми навчання, підсумкова оцінка відповідей на білет множиться на середньо ваговий коефіцієнт – 0,4, отриманий результат додається до середньовагового, що є результатом оцінювання роботи здобувача освіти за аудиторну роботу, контрольний захід та індивідуальну роботу, отриманий результат є підсумковою оцінкою за вивчення предмету.

Підсумкова оцінка за вивчення предмета виставляється за шкалами: національною, 100 – бальною, ECTS і фіксується у відомості та заліковій книжці здобувача освіти.

Відповідь на теоретичні питання оцінюється наступним чином:

Оцінка 5 - «Відмінно» — заслуговує здобувач фахової передвищої освіти, який виявив всебічні і глибокі знання програмного матеріалу з дисципліни, засвоїв основну і ознайомився з додатковою літературою, дає повні, обґрунтовані, теоретично вірні відповіді на всі питання передбачені білетом; демонструє знання і розуміння основних педагогічних понять; наводить вдалі приклади, може зробити узагальнення і висновки; формулюючи думку правильно використовує понятійний апарат, дає правильні відповіді на додаткові запитання викладача.

Оцінка 4 - «Добре» — заслуговує здобувач освіти, що виявив повне знання програмного матеріалу; засвоїв основну та додаткову літературу, виявив системний характер знань з дисципліни і здатний до самостійного їх поповнення, але допущено незначні помилки під час наведення прикладів; дає правильні відповіді на додаткові запитання.

Оцінка 3 - «Задовільно» — заслуговує здобувач освіти, що виявив знання основного програмного матеріалу, дає поверхові, неточні, недостатньо

обґрунтовані та невичерпні відповіді на питання, не дає відповіді на додаткові запитання, припускається помилок у наведенні прикладів, слабо володіє термінологією.

Оцінка 2 - «Незадовільно» — здобувач освіти дає неправильні відповіді на всі запитання, передбачені екзаменаційним білетом, не володіє основними теоретичними знаннями, не наводить приклади з практичного досвіду.

10. Вид контролю та шкала оцінювання

Для освітньо-професійного ступеня «фаховий молодший бакалавр» оцінки із дисциплін фахової підготовки та у разі інтегрованих курсів оцінювання здійснюється за національною шкалою та визначаються таким чином:

За національною шкалою
відмінно
добре
задовільно
Незадовільно з можливістю повторного складання

ШКАЛА ОЦІНЮВАННЯ: НАЦІОНАЛЬНА ТА ECTS

Інтервальна шкала	Оцінка в балах за шкалою ECTS	Оцінка ECTS	Рівень компетентності	Оцінка за національною шкалою
				<i>для екзамену, диф.залику, курсової роботи, практики</i>
4,51-5,00	90 – 100	A	Високий (творчий)	відмінно
4,01-4,50	82-89	B	Достатній (конструктивно-варіативний)	добре
3,51-4,00	75-81	C		
3,16-3,50	69-74	D	Середній (репродуктивний)	задовільно
2,51-3,15	60-68	E		
1,51-2,50	35-59	FX	Низький (рецептивно-продуктивний)	незадовільно з можливістю повторного складання
0,00-1,50	0-34	F		незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

**Шкала переведення середньозваженої оцінки
в оцінку за національною шкалою та оцінку ECTS та у
відповідність дванадцятибальній шкалі для ступеня
«фаховий молодший бакалавр»**

12 бальна шкала	Середньозважений бал	Націонал на оцінка	Оцінка за 100- бальною шкалою	Оцінка ECTS
12	5,00	відмінно	100	A
11	4,95-4,99	відмінно	99	A
	4,90-4,94	відмінно	98	A
	4,85-4,89	відмінно	97	A
	4,80-4,84	відмінно	96	A
	4,75-4,79	відмінно	95	A
10	4,70-4,74	відмінно	94	A
	4,65-4,69	відмінно	93	A
	4,60-4,64	відмінно	92	A
	4,55-4,59	відмінно	91	A
	4,51-4,54	відмінно	90	A
9	4,50	добре	89	B
	4,43-4,49	добре	88	B
	4,36-4,42	добре	87	B
	4,29-4,35	добре	86	B
	4,22-4,28	добре	85	B
8	4,15-4,21	добре	84	B
	4,08-4,14	добре	83	B
	4,01-4,07	добре	82	B
	4,00	добре	81	C
	3,92-3,99	добре	80	C
7	3,84-3,91	добре	79	C
	3,76-3,83	добре	78	C
	3,67-3,75	добре	77	C
	3,59-3,66	добре	76	C
	3,51-3,58	добре	75	C
6	3,50	задовільно	74	D
	3,43-3,49	задовільно	73	D
	3,36-3,42	задовільно	72	D

	3,29-3,35	задовільно	71	D
	3,22-3,28	задовільно	70	D
5	3,16-3,21	задовільно	69	D
	3,15	задовільно	68	E
	3,07-3,14	задовільно	67	E
	2,99-3,06	задовільно	66	E
	2,91-2,98	задовільно	65	E
4	2,83-2,90	задовільно	64	E
	2,75-2,82	задовільно	63	E
	2,67-2,74	задовільно	62	E
	2,59-2,66	задовільно	61	E
	2,51-2,58	задовільно	60	E
3	2,5	незадовільно	59	FX
	2,15-2,49	незадовільно	52-58	FX
2	1,85-2,14	незадовільно	46-51	FX
	1,51-1,84	незадовільно	35-40	FX
1	0-1,50	незадовільно	1-34	F

Розподіл вагових коефіцієнтів оцінювання навчальної дисципліни

<i>Модульний контроль</i>	
АУДИТОРНА ТА САМОСТІЙНА РОБОТА	
ЗМ1... ЗМ5	
Лекційні, практичні заняття	Контрольний захід (контрольна робота, тестування, тощо)
T1, T2, T3 ... T17	T1, T2, T3 ... T17
Середнє арифметичне оцінок за національною шкалою	оцінка за національною шкалою
$k_1 = 0,7$	$k_2 = 0,3$

Вид контролю – **екзамен**

Модульний контроль		СЕМЕСТРОВИЙ КОНТРОЛЬ – ЕКЗАМЕН
АУДИТОРНА ТА САМОСТІЙНА РОБОТА		
ЗМ1-ЗМ5		
Лекційні, практичні заняття	Контрольний захід (контрольна робота, тестування, тощо)	
Т1 ... Т17	Т1... Т17	
Середнє арифметичне оцінок за національною шкалою	оцінка за національною шкалою	оцінка за національною шкалою
$k_1 = 0,4$	$k_2 = 0,2$	$k_3 = 0,4$

*Самостійна робота здобувачів вищої освіти може бути інтегрована з аудиторною роботою.

ЗМ1, ЗМ2– змістові модулі

Т1, Т2 ... Т27 – теми змістових модулів

k_i – ваговий коефіцієнт (викладач визначає особисто з урахуванням специфіки предмета)

$$\sum_{i=1}^n k_i = 1$$

11. Методичне забезпечення дисципліни

1. Нормативні документи про освіту.
2. Робоча програма навчальної дисципліни «Методика навчання грамоти з елементами грамоти» для здобувачів фахової передвищої освіти за спеціальністю 012 Дошкільна освіта / укладач: Н.В.Кертис – Мукачево: ВСП «ГПФК МДУ», 2025. – 45 с.
3. Курс лекцій з навчальної дисципліни «Методика навчання грамоти з елементами грамоти».
4. Методичні рекомендації до практичних занять з «Методика навчання грамоти з елементами грамоти».
5. Методичні рекомендації до самостійної роботи з дисципліни «Методика навчання грамоти з елементами грамоти».

Питання для семестрового екзамену

1. Предмет і завдання методики розвитку мовлення.
2. Розвиток мовлення як психолінгвістичний процес.
3. Методи і прийоми формування мовленнєвого спілкування дітей дошкільного віку.
4. Форми роботи з розвитку мовлення в закладі дошкільної освіти.
5. Мовленнєвий розвиток дітей раннього і дошкільного віку.
6. Організація роботи з розвитку мовлення у повсякденному житті. Особливості мовленнєвої діагностики дітей дошкільного віку.
7. Поняття звукової культури мовлення. Закономірності засвоєння звука дитиною.
8. Особливості звуковимови дітей різного дошкільного віку.
9. Методи і прийоми виховання звукової культури мовлення у дітей дошкільного віку в різних вікових групах.
10. Особливості засвоєння слова дітьми дошкільного віку. Методи і прийоми розвитку смислової сторони мовлення дітей.
11. Методика лексичної роботи в процесі ознайомлення з художнім словом.
12. Дидактичні ігри в словниковій роботі з дітьми. Види ігор та специфіка їх проведення.
13. Формування граматичної правильності мовлення у дітей дошкільного віку. Типові граматичні помилки.
14. Методи, умови та шляхи формування граматичної правильності мовлення у дітей дошкільного віку.
15. Поняття зв'язного мовлення і розвиток мовних функцій.
16. Види дитячих розповідей, їх класифікація. Методика навчання дітей творчої розповіді.
17. Методика роботи з дидактичними картинками в процесі формування зв'язного мовлення.
18. Методика навчання дітей розповідям за іграшками та з власного досвіду.

19. Методика навчання переказу художніх творів у різних вікових групах дошкільного закладу.
20. Сутність і характеристика художньо-мовленнєвої діяльності. Використання художньої літератури в освітньому процесі.
21. Методика ознайомлення дітей з малими фольклорними жанрами. Методика художнього читання та розповідання казок.
22. Методика роботи з поетичними творами в ЗДО. Куточок книги в дитячому садку та його облаштування.
23. Мета і завдання навчання грамоти у закладі дошкільної освіти.
24. Характеристика сучасних методів навчання грамоти. Звуковий аналітико-синтетичний метод: основи і суть.
25. Методика навчання дітей звуковому аналізу слів.
26. Ознайомлення з поняттям «речення» та його графічним позначенням.
27. Види роботи з підготовки руки дитини до письма.
28. Роль сенсорного розвитку у формуванні мовлення дошкільників.
29. Вплив психічного розвитку на мовленнєві навички дітей.
30. Психолінгвістичні аспекти сприйняття мови у дошкільників.
31. Методи стимулювання мовленнєвої активності у дітей раннього віку.
32. Використання дидактичних матеріалів для розвитку звукової культури мовлення.
33. Розвиток фонематичного слуху та його значення для навчання грамоти.
34. Специфіка навчання звуковим аналізом у різних вікових групах.
35. Використання ігор для формування словникового запасу дітей.
36. Методика навчання дітей новим словам через сюжетно-рольові ігри.
37. Особливості навчання граматичним категоріям у дошкільному віці.
38. Розвиток зв'язного мовлення через оповідання, казки та перекази.
39. Використання художніх картин і предметних ситуацій у мовленнєвій роботі.
40. Формування мовної творчості та уяви у дітей дошкільного віку.
41. Види переказів та методика їх навчання у дітей дошкільного віку.
42. Методика навчання дітей складанню власних розповідей.

43. Особливості використання малих фольклорних жанрів у роботі з дошкільниками.
44. Використання поезії для розвитку ритму, інтонації та словникового запасу.
45. Роль куточка книги в розвитку мовлення дітей дошкільного віку.
46. Методика підготовки дітей до письма через вправи на дрібну моторику.
47. Формування навичок каліграфічного письма у старших дошкільників.
48. Методи навчання дітей правилам орфографії та пунктуації в ЗДО.
49. Використання казок, оповідань і віршів для розвитку мовленнєвої культури.
50. Особливості навчання звуковому та словниковому аналізу у дітей із різними типами мовленнєвих порушень.
51. Психолого-педагогічна діагностика мовленнєвого розвитку дошкільників.
52. Організація індивідуальної та групової роботи з мовлення у ЗДО.
53. Використання сучасних дидактичних технологій у мовленнєвій роботі.
54. Роль спільної діяльності дорослого і дітей у розвитку мовлення.
55. Методи стимулювання активного слововживання у різних ситуаціях.
56. Використання музики та ритму для розвитку мовленнєвих навичок.
57. Формування звукової культури мовлення через артикуляційні вправи.
58. Специфіка роботи з дітьми з порушеннями мовлення у дошкільних закладах.
59. Використання ігрових технологій у розвитку граматично правильного мовлення.
60. Підготовка дітей до навчання грамоти через системну роботу зі словом, реченням та текстом.

12. Рекомендована література

Базова

1. Базовий компонент дошкільної освіти. / Під науковим керівництвом доктора психологічних наук, професора, член-кореспондента НАПН України Піроженко Т. О. 2021. 37с. URL:https://mon.gov.ua/storage/app/media/rizne/2021/12.01/Pro_novu_redaktsiyu%20Bazovoho%20komponenta%20doshkilnoyi%20osvity.pdf
2. Бенера В., Маліновська Н. Теорія та методика розвитку рідної мови дітей. Навчально-методичний посібник. Київ: Видавничий дім «Слово», 2014. 384 с.
3. Богуш А., Гавриш Н. Дошкільна лінгводидактика: Теорія і методика навчання дітей рідної мови: Підручник / за ред. А. Богуш. Друге видання, доповнене. Київ: Видавничий Дім «Слово», 2011. 704 с.
4. Богуш А., Маліновська Н. Перші кроки грамоти: ред. шкільний вік: навч. Посіб. Київ: Видавничий Дім «Слово», 2013. 424 с.
5. Богуш А., Маліновська Н. Методика розвитку мовлення та навчання рідної мови дітей раннього і дошкільного віку. Підручник. Київ: Видавничий дім «Слово», 2021. 336 с.
6. Богуш А., Маліновська Н. Методика розвитку мовлення та навчання рідної мови дітей раннього і дошкільного віку. Підручник. Київ: Видавничий дім «Слово», 2023. 344 с.
7. Іщенко Л. Навчання дітей дошкільного віку рідної мови: навч. посіб. Умань: ПП «Жовтий», 2013. 138 с.
8. Методика розвитку мовлення дітей дошкільного віку: метод. реком. / уклад. С. І. Боярчук. Луцьк : Вежа Друк, 2022. 109 с.
9. Піроженко Т. О. Комунікативно-мовленнєвий розвиток дошкільника : навч.-метод. посіб. Тернопіль: Мандрівець, 2010. 152 с.
10. Федорова М. А. Дошкільна лінгводидактика : навч. посіб. Житомир: ФОП Левковець, 2022. 313 с.

Допоміжна

1. Білан О.І. Мовлення дитини. Молодший дошкільний вік. Навчально-методичний посібник. Видання друге. Львів: ЛОШПО, 2019. 75с.
2. Білан О.І. Мовлення дитини. Середній дошкільний вік. Навчально-методичний посібник. Видання друге. – Львів: ЛОШПО, 2019. – 88с.
3. Білан О.І. Мовлення дитини. Старший дошкільний вік. Львів: ЛОШПО, 2019. 72с.
4. Богуш А. Мовленнєвий компонент дошкільної освіти. Харків: Ранок, 2011. 176 с.
5. Богуш А. Рідномовна концепція К.Ушинського. Дошкільне виховання. 2014. №3. С. 2-6.
6. Богуш А., Гавриш Н. Оптимізація мовленнєвої роботи з дітьми . Дошкільне виховання. 2012. №10. С. 8-14.
7. Богуш А., Гавриш Н., Котик Т. Методика організації художньо-мовленнєвої діяльності дітей у дошкільних навчальних закладах. Підручник. Київ: Видавничий дім «Слово», 2010. 304 с.
8. Гавриш Н. Література в освітньому процесі: сучасні мнемотехнології. Дошкільне виховання. 2011. №2. С. 4-9.
9. Книжка малюкам. Хрестоматія літературно-художніх творів з методикою використання для дітей молодшого дошкільного віку / за наук .ред. Т.О.Піроженко. К.: Українська академія дитинства, 2020. 256 с.
10. Освітня програма «Впевнений старт» для дітей старшого дошкільного віку / за заг. наук. ред. Т. О. Піроженко. 2-ге вид., стереотип. Київ: Українська академія дитинства, 2018. 80 с.
11. Програма розвитку дитини дошкільного віку «Українське дошкілля» / О.Білан, Вид. 2-ге зі зм. І доп. Тернопіль: Мандрівець 2022. 216 с.

13.Інформаційні ресурси

1. Дошкільна лінгводидактика. URL:udnz15.org/doshkilna-lingvodidaktika.
2. Типи, види, структура і вимоги до проведення занять. URL: www.virtual.ks.ua

Автор

Наталія КЕРТИС

